

A2-kielen opetusjärjestelyt peruskoulussa pienessä maalaiskunnassa

Julkaistu 29. huhtikuuta 2010. Kirjoittanut Raimo Salkinoja.

Etelä-Savossa, hieman Varkauden eteläpuolella vitostien varressa sijaitsevassa 5400 asukkaan Joroisten kunnassa on kuusi alakoulua (joissa oppilaita yhteensä noin 370), 194 oppilaan yläkoulu ja 127 oppilaan lukio. Kunnassa on päädytty tarjoamaan kaikille oppilaille A2 –kieltä vuosittain.

20-30 prosenttia ikäluokasta valitsee A2-kielen

Joroisten kunnan kieliohjelma on hyvin perinteinen. A1-kielenä on englantia, jonka lukeminen aloitetaan 3. luokalla. A2-kielenä tarjotaan 5. luokalta alkavaa saksaa. 7. luokalla aloitetaan B1-kielen eli toisen kotimaisen kielen opiskelu. B2-kieleksi oppilaat voivat valita ranskan tai venäjän. B2-kielenä tarjotaan myös saksaa, mutta ryhmää ei ole koskaan muodostunut, koska kaikki halukkaat lukevat jo A2-saksaa.

A2-saksan lukeminen aloitettiin viidennellä luokalla syksyllä 1995. Silloin toteutui edellinen opetussuunnitelman uudistus uusine tuntijakoineen. Ryhmä perustetaan, jos aloittajia on 12 oppilasta. Ryhmä on tähän asti Joroisissa muodostunut joka vuosi, vaikka ikäluokat ovat pienentyneet. Esimerkiksi tänä vuonna neljäsluokkalaisia on kunnassa kaikkiaan vain 56. Valinneiden määrä on vakiintunut noin 20 – 30 prosenttiin ikäluokasta. Opintojen keskeyttämiä ei viime vuosina ole ollut käytännössä lainkaan.

”Ostaa voi aina englannin kielellä mutta hyödyllistä olisi, jos myyjä hallitsisi ostajan äidinkieltä”

A2-kieltä opiskellaan sekä 5. että 6. luokilla kolme viikkotuntia ja 7.-9. luokilla jokaisella kaksi viikkotuntia. Kunnan viideltä ala-asteelta kuljetaan kaikki 5. ja 6. luokkien saksan lukijat koulukeskukseen maanantaisin (molempien luokkien tunnit ovat klo 13-15) ja torstaisin (tunnit ovat klo 14-15). Kirkonkylän ala-asteen oppilaat tulevat näihin samoihin ryhmiin.

Opetuksesta huolehtivat pätevät aineenopettajat. Luokanopettajia ei ole koulutettu tai kurssitettu tähän tehtävään. Koska sekä 5. että 6. luokkien tunnit ovat samanaikaisesti, tarvitaan kaksi saksan opettajaa. Järjestelyn etu on se, että sivukylän koulujen 5. ja 6. luokkien saksan lukijat voivat kulkea koulukeskukseen samassa taksikydyssä. Kotiin sivukoulujen oppilaat palaavat yläasteen koulukyydeillä.

Nelosluokkalaisia ja heidän vanhempiaan informoidaan keväällä monipuolisesti. Yläasteen rehtori ja saksan opettaja käyvät sivukouluilla tapaamassa neljäsluokkalaisia. Heille ja heidän vanhemmilleen kerrotaan, mikä on opiskelun tavoite ja mikä vaikutus valinnalla on 8. luokalla tehtäviin valintoihin. Heille sanotaan selvästi, että aloitettua opiskelua ei voi lopettaa ilman todella pätevää syytä ennen

peruskoulun loppua. Poikien kasvusta johtuvat kielenopiskelun ongelmat murrosiässä tuodaan vanhemmille esille ja luvataan, että aloitettua kielen opiskelua voi jatkaa lukiossa. Monipuolisen kielitaidon tärkeys tuodaan vanhemmille esille: ostaa voi aina englannin kielellä mutta hyödyllistä olisi, jos myyjä hallitsisi ostajan äidinkieltä.

Nykyinen tuntijako on maaseudun pienten kuntien A2-kielen opetuksen järjestämisen kannalta varsin paljon huonompi kuin aikaisempi. Silloin oli opetus mahdollista järjestää niin, että ala-asteella opiskeltiin neljä ja yläasteella kahdeksan viikkotuntia.

Yläasteella A2-saksaa on jokaisella luokka-aseella kaksi viikkotuntia. Seitsemännellä luokalla toinen näistä on yksi valinnaisaineista, toinen ”ylimääräinen”, jolloin saksan lukijoilla on yhteensä 31 tuntia viikossa ja oppilailla, jotka eivät lue saksaa, 30 tuntia viikossa. 8. ja 9. luokilla saksa on yksi valinnaisaineista ja kaikkien oppilaiden viikkotuntimäärä on 30.

Pojat hyötyvät eivätkä keskeytä

Pojat eivät murrosiässä 7. luokalla juurikaan valitse kieltä 8. luokalla alkavaksi valinnaisaineeksi. Moni muu valinnaisaine kiinnostaa enemmän. Viidenneltä luokalta alkavissa saksan ryhmissä tyttöjä ja poikia on kuitenkin suurin piirtein samat määrät. Viides- ja kuudesluokkalaiset ovat tavattoman innokkaita opiskelemaan, eikä murrosikä häiritse vielä tuonikäisten poikien koulunkäyntiin keskittymistä. Kun poikien ei anneta lopettaa viidennellä aloitettua saksan lukemista, hekin tulevat peruskoulussa luekeneeksi myös muita kieliä kuin englantia ja ruotsia.

Saksan opiskelun voi lopettaa peruskoulussa vain, kun äiti tai isä on henkilökohtaisesti tavannut yläasteen rehtorin ja perustellut keskeyttämisen syyn. Harva huoltaja on nykyisin tullut keskustelemaan aiheesta. Vanhempien keskuuteen on levinnyt tieto ja käytäntö siitä, että saksaa ei valinta, jos opiskelua ei sitouduta viemään loppuun peruskoulun päättövaiheeseen asti.

Kuntapäätäjät vahvasti järjestelyiden takana

Lautakunnan esittelijä ja luottamushenkilöt ovat kaikin tavoin vahvasti tukeneet A2-kielen opiskelun järjestämistä. He ymmärtävät A2-kielen opiskelun tärkeyden oppilaiden myöhemmän elämän kannalta. Koulua ja opettajia tällainen tuki on kannustanut kovasti. Talousarviokeskusteluissa ei ole tähän mennessä koskaan edes esitetty A2-kielen opiskelun lopettamista kustannussyistä. Sen sijaan kaikissa naapurikunnissa A2-kielen opiskelun järjestäminen on lopetettu muutama vuosi sitten.

Edellä selostetuilla järjestelyillä kustannukset ovat kuitenkin hyvin kohtuulliset. Ylimääräiset kuljetuskustannukset ovat jonkin verran yli €10 000 vuodessa. Joskus joltakin pieneltä ala-asteen koululta on tullut vain 1-2 saksan lukijaa, mutta tasa-arvon nimissä heidänkin kuljetuksensa ja opiskelunsa on järjestetty. Pidettävien oppituntien määrää saksan opiskelun järjestäminen lisää koko kunnassa vain seitsemän vuosiviikkotuntia (kuusi tuntia vuosiluokilla 5. ja 6. ja yksi tunti 7.luokalla). Jos oppilaat eivät nimittäin opiskelisi saksaa, he opiskelisivat jotain muuta valinnaisainetta yhden tunnin 7. luokalla ja kaksi tuntia 8. ja 9. luokilla.

Raimo Salkinoja on Joroisten yläkoulun rehtori.